

Boglacsik Tímea¹: Az Országos Kríziskezel és Információs Telefonszolgálat szerepe, feladatai a kapcsolati erőszak- és az emberkereskedelem áldozatainak segítésében (CSJ, 2017/3., 33-41. o.)

Napjainkban egyre több szó esik a kapcsolati erőszak- és az emberkereskedelem áldozatairól, jogi szabályozásáról, segítéssel lehet segíteni, azonban olyan átfogó tanulmány nem készült a témában az elmúlt időkben, amely az áldozatok megsegítésére létrehozott intézményrendszerrel, és annak aktuális helyzetéről szólna.

Cikkemben arra vállalkozom, hogy rövid jogi áttekintést követően bemutassam a hazai ellátórendszer kialakulását, jelenlegi működését, kifejezetten nagy hangsúlyt fektetve az Országos Kríziskezel és Információs Telefonszolgálat (a továbbiakban: OKIT/Szolgálat) tevékenységére.

I. Nemzetközi és hazai jogi kitekintés

A kapcsolati erőszak- és az emberkereskedelem áldozatainak megsegítésére létrejött hazai intézményrendszer szakmai, jogi működésének számtalan jogszabályi elzményét és egyben keretét tartjuk számon mind nemzetközi, mind pedig hazai szinten.

I.1. A kapcsolati erőszak jelentősebb nemzetközi és hazai szabályozása

A nőkkel és gyermekekkel szembeni erőszak témáját illetően számos kötelező és nem kötelező erj nemzetközi dokumentum készült, melyek közül az alábbiakat szeretném kiemelni.

I.1.1. ENSZ működési keretében létrejött szabályozások

1979-ben született meg a nőkkel szemben alkalmazott hátrányos megkülönböztetések (diszkrimináció) minden formájának kiküszöböléséről szóló CEDAW Egyezmény[1], mely megerősíti, hogy az emberi jogok mindenkit megilletnek, a férfiak és nők egyenlő jogokkal rendelkeznek, és rámutat arra, hogy a nőkkel szembeni hátrányos megkülönböztetések sértik ezen elveket és akadályozzák azok tényleges megvalósulását. A CEDAW Bizottság 19. számú Ajánlása (1992) kimondja, hogy a nemzeti alapon elkövetett erőszak diszkriminációnak és a nők emberi jogainak megsértésének minősül. 1993-ban létrejött a Nők Elleni Erőszak Felszámolásáról szóló Nyilatkozat[2], mely elvárja az államoktól, hogy büntetési, polgári és igazgatási eszközökkel is segítsék a nők elleni erőszak áldozatait, illetve az elkövetők megbüntetését.[3] 1995-ben a Nők IV. Pekingi Világkonferenciájának Cselekvési Programjában és Zárónyilatkozatában megjelenik a gender (a társadalmi nem)[4] fogalmán alapuló szemlélet[5], mely azt állítja, hogy nem elegendő a nemek közötti egyenlőséget de iure biztosítani, de facto megvalósítására is törekedni kell. A gyermekek erőszakkal, kizsákmányolással szembeni védelmének fontosságára a New York-i Gyermekjogi Egyezmény[6] és az ahhoz fűzött 1998. ENSZ Gyermeki Jogi Bizottsága

Első Kormányzati Jelentéséhez fűzött Ajánlása is felhívja a figyelmet.

I.1.2. Európa Tanács működési keretében létrejött szabályozások

Az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlése 2000-ben fogadta el a nők elleni erőszakra vonatkozó 1450. számú Ajánlást, majd 2002-ben a nők elleni családon belüli erőszakra szóló 1582. számú Ajánlást, míg az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága 2002-ben a nők erőszakkal szembeni védelméről szóló 5. számú Ajánlást. Ezek kitérnek arra is, hogy a kapcsolati erőszak minden formáját büntetendővé kell nyilvánítani, a tagállam köteles gondoskodni az áldozatok hatékony védelméről, ingyenes jogi tanácsadásról, pszichológiai és pénzügyi segítségnyújtásról,

- 33/34 -

szakemberek képzéséről.[7] Magyarország 2014. március 14-én írta alá a nők elleni és a kapcsolati erőszak megelőzéséről és felszámolásáról szóló Isztambuli (CAHVIO) Egyezményt[8], mely a 3. cikk b) pontjában a kapcsolati erőszak[9] fogalmát is meghatározza: "a fizikai, a szexuális, a pszichológiai vagy a gazdasági erőszak mindazon cselekményei, amelyek a családon vagy a háztartási egységen belül, vagy a volt vagy a jelenlegi házastársak vagy partnerek között történnek, függetlenül attól, hogy az elkövető az áldozattal azonos helyen él vagy élt-e."

I.1.3. Európai Unió működési keretében létrejött szabályozások

Az Európai Parlament és Tanács a bűncselekmények áldozatainak jogaira, támogatására és védelmére vonatkozó minimumszabályok megállapításáról szóló 2012/29/EU Irányelvét[10] 2015. november 16-ig kellett átültetni a magyar jogba, mely követelménynek több jogszabály módosításával tett hazánk eleget. Preambulumában a hozzátartozók közötti erőszakot[11] az alábbiak szerint írja le: "... az áldozat jelenlegi vagy volt házastársa vagy partnere, vagy más családtagja követő erőszakot függetlenül attól, hogy az elkövető az áldozattal egy háztartásban él-e vagy korábban egy háztartásban élt-e. Az ilyen jellegű erőszak lehet fizikai, szexuális, pszichológiai vagy gazdasági jellegű, és eredményezhet fizikai, szellemi vagy érzelmi sérülést vagy gazdasági hátrányt...", különleges védelmi intézkedésekre lehet szükség esetében. "A nők kért aránytalanul nagy számban érinti az erőszak ez a típusa, a helyzetet pedig súlyosbíthatja az, ha a nő gazdaságilag, társadalmilag vagy a tartózkodáshoz való joga szempontjából függ az elkövetőtől." Az európai védelmi határozatról szóló 2011/99/EU irányelv a tagállam hatósága által a veszélyeztetett személlyel szemben meghozott korlátozások határon átnyúló érvényesülését írja elő, a 606/2013/EU rendelet pedig a polgári ügyekben elrendelt védelmi intézkedések kölcsönös elismerését.

I.1.4. Magyar szabályozás

A kapcsolati erőszak fogalmát hosszú ideig nem határozta meg jogszabály. A családon belüli erőszak kezelésével és

Lábjegyzetek:

[1] A szerző irodavezetése, Országos Kríziskezel és Információs Telefonszolgálat.

a kiskorúak védelmével kapcsolatos rendi feladatok végrehajtására kiadott 13/2003. (III. 27.) ORFK intézkedés[12] egyenlő felek közötti konfliktusként kezelte a problémát, míg az azt felváltó 32/2007 (OT 26.) ORFK utasítás már a felek között fennálló hatalmi, függő viszony meglétére helyezte a hangsúlyt. 2003-ban az Országgyűlés határozatot hozott a családon belüli erőszak megelőzésére és hatékony kezelésére irányuló nemzeti stratégia kialakításáról[13], melyben célként szerepelt többek között a biztonságos menedékház hálózat bővítése, korszerűsítése és speciális áldozatvédelmi kríziskezelési központok létrehozása is a bántalmazottak és hozzátartozóik számára. Ugyanebben az évben született meg az Országgyűlés Társadalmi Bizottságának Nemzeti Stratégiájára 2003-2013 vonatkozó határozata[14], mely a családon belüli erőszak megelőzése érdekében hatékony intézkedések bevezetésének szükségességét emeli ki. Ennek következményeként jött létre 2005. április 1. napján az Országos Kríziskezelési és Információs Telefonszolgálat (OKIT) és kezdődött el a regionális kríziskezelési hálózat kialakítása. A távoltartás kényszerintézkedés[15] bevezetésére 2006-ban, míg a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható ideiglenes megelőzés és megelőzés távoltartás[16] bevezetésére 2009-ben került sor. Utóbbi törvény a hozzátartozók közötti erőszak fogalmát is meghatározta és a megelőzést szolgáló jelrendszer kiépítéséről is rendelkezik. 2008-ban az 1978. évi Büntető Törvénykönyvünk vezet be a zaklatás[17], majd a 2012. évi Büntető Törvénykönyvünk a kapcsolati erőszak törvényi tényállását.[18] A gyermekvédelmi törvényünk[19] céljai között szerepel a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése, illetve megszüntetése, elírja a gyermek bántalmazással, (fizikai, szexuális vagy lelki erőszakkal), az elhanyagolással szembeni védelmét, a kínzás, testi fenyegetés és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetés, illetve bánásmód tilalmát, valamint gyermekvédelmi jelrendszer megnevezését is rendelkezik. 2010-ben a Nemzeti és Férfiak Társadalmi Egyenlőségért Elősegítő Nemzeti Stratégia[20], majd 2013-ban a Nemzeti Bizottságok Stratégia 2013-2023[21] került elfogadásra, 2015-ben pedig a kapcsolati erőszak elleni hatékony

- 34/35 -

fellépést elősegítő nemzeti stratégiai célok meghatározásáról szóló 30/2015. (VII. 7.) OGY határozat.

I.2. Az emberkereskedelem elleni fellépésre irányuló jelentősebb nemzetközi és hazai szabályozások

I.2.1. ENSZ-i ködési keretében létrejött szabályozások

Magyarország 1955-ben hirdette ki az emberkereskedelemről és prostitúcióról szóló 1950-es New York-i Egyezményt[22], melynek tagjaként arra is kötelezettséget vállalt, hogy büntetni rendeli a mások prostitúcióját kizsákmányoló magatartásokat, még akkor is, ha az az áldozat beleegyezésével történt. Az 1926-ban kelt Genfi Egyezményt[23] 1953-ban módosító New York-i Jegyzék könyv és Melléklete, valamint az 1956-ban készült genfi rabszolgaság elleni Kiegészítő Egyezmény[24] 1958-ban vált belső jogunkká, mely előírja a rabszolgaság, a rabszolgakereskedés, valamint a rabszolgasághoz hasonló intézmények és gyakorlatok eltörlésére irányuló nemzeti és nemzetközi erőfeszítések

fokozását. Az emberkereskedelem, különösen a nők és gyermekek kereskedelmének megelőzését, visszaszorítását és büntetését hangsúlyozó Palermo Egyezmény[25] Jegyzék könyvének[26] hazánk 2006-ban vált részesévé. 2009-ben került sor a gyermekek eladását, a gyermekprostitúciót és a gyermekpornográfiát, a gyermek szexuális kizsákmányolását és bántalmazását tiltó, a New York-i Gyermejjogi Egyezményhez[27] fűzött Fakultatív Jegyzék könyv[28] kötelező hatályának elismerésére, mely kiemeli a kényszermunka, az illegális örökbefogadás, szervkitétel céljából történő gyermekkereskedelem elleni védelmet, a gyermek rehabilitációjának és reintegrációjának elősegítését és elrendeli azok büntetését is, akik a gyermekkereskedelem áldozataitól fogadnak el ilyen jellegű szolgáltatást.

I.2.2. Európa Tanács-i ködési keretében létrejött szabályozások

Hazánk az Európa Tanács Emberkereskedelem Elleni Fellépéséről szóló Varsói Egyezményét[29] 2013-ban ratifikálta, melynek céljai között szerepel az emberkereskedelem megelőzése és leküzdése, biztosítva a nemek közötti egyenlőséget, az emberkereskedelem áldozatainak emberi jogainak védelme és támogatása, valamint a nemzetközi együttműködés elősegítése az emberkereskedelem elleni küzdelem területén. A gyermekek szexuális kizsákmányolásának és zaklatásának megelőzése és leküzdése, az áldozatainak jogainak védelme és az ellene való nemzeti és nemzetközi együttműködés elősegítése céljából létrejött Lanzarote-i Egyezmény[30] kihirdetésére Magyarországon 2015-ben került sor.

I.2.3. Európai Unió-i ködési keretében létrejött szabályozások

Az Európai Parlament és a Tanács a nemek közötti különbségekre is tekintettel lévén, az emberkereskedelem megelőzéséről, az ellene folytatott küzdelemről és az áldozatok védelméről szóló 2011/36/EU irányelv minimumszabályokat vezetett be az emberkereskedelem területén a bűncselekményi tényállások és szankciók meghatározására vonatkozóan.[31] A gyermekek szexuális bántalmazása, szexuális kizsákmányolása és a gyermekpornográfia elleni küzdelemről szóló 2011/93/EU irányelve[32] harmonizálja az ezzel kapcsolatos bűncselekményeket és további minimumszankciókat határoz meg. Mindkét irányelv nemzeti jogunkba való átültetése határidőre megtörtént.

I.2.4. Magyar szabályozás

Magyarország Alaptörvénye[33] a Szabadság és Felelősség fejezetének III. cikk (1) bekezdésében kimondja, hogy "Senkit nem lehet kínzásnak, embertelen, megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek alávetni, valamint szolgátságban tartani. Tilos az emberkereskedelem." Az előző pontokban ismertetett nemzetközi elvárásoknak megfelelően módosításra került az emberkereskedelem törvényi tényállása a 2012. évi Büntető Törvénykönyvben.[34]

- 35/36 -

További jelentős rendelkezéseket tartalmaz ebben a témakörben a büntető eljárásról szóló törvény[35], a bűncselekmény áldozatainak segítéséről és az állami kárenyhítéséről szóló törvény[36], az emberkereskedelem

áldozatai azonosításának rendjéről szóló kormányrendelet[37] és a 13/2014. (V. 16.) ORFK utasítás a prostitúcióval összefüggő jogsértések és az emberkereskedelem kezelésével kapcsolatos rendri feladatok végrehajtásáról. Az emberkereskedelem elleni fellépés tárgyában jött létre a 2008-2012 közötti nemzeti stratégiáról szóló 1018/2008. (III. 26.) Korm. határozat, majd, az Emberkereskedelem Elleni Küzdelemről szóló 2013-2016 közötti Nemzeti Stratégiáról szóló 1351/2013. (VI. 19.) Korm. határozat.

I.2.5. A Média- és Hírközlési Biztos ajánlás[38]

2015. március 31-én kihirdetésre került a Média- és Hírközlési Biztos által egy ajánlás az emberkereskedelemről és a kapcsolati ér szakról szóló tudósításokhoz, amelyben kéri a médiamunkatársakat, hogy az emberkereskedelem, kapcsolati ér szak témájára vonatkozó médiatartalmak mellett a szükséges tudnivalókkal együtt tüntessék fel az Országos Kríziskezel és Információs Telefonszolgálat számát, jól látható, könnyen elérhető helyen (ld. a tanulmány végén).

II. Az Országos Kríziskezel és Információs Telefonszolgálatról

II.1. Az OKIT célja, feladatai, a segítség szakmai attitűdje

Az OKIT-m kódésének célja a kapcsolati ér szak- és az emberkereskedelem áldozatainak segítése egy éjjelnappal elérhető, az ország bármely területéről ingyenesen hívható telefonszámmal. A Szolgálat sikeres munkavégzésének alapfeltétele a krízisközpontokkal és a titkos menedékház munkatársaival, egyéb civil- és kormányzati szervezetekkel történő rendszeres kapcsolattartás és együttműködés.

Az OKIT elsősorban a kapcsolati ér szak áldozatainak nyújt segítséget, azonban tevékenysége mellett, delegált feladatként látja el a prostitúció- és az emberkereskedelem (szexuális- és munkacélú kizsákmányolás, modernkori rabszolgaság) áldozatainak segítését is. Ezekben az igen speciális helyzetekben még körültekintően kell lenniük a tanácsadó kollégáknak, hiszen minden kétséget kizáró módon meg kell győződnie arról, hogy a hívó ténylegesen emberkereskedelem áldozata.[39]

Jelenleg Magyarországon két olyan, államilag fenntartott átmeneti szállás működik, amelyek kifejezetten az emberkereskedelem áldozatait tudják befogadni.

Az emberkereskedelem áldozatait nem csak állami fenntartású átmeneti szállásra tudjuk irányítani, több civil szervezet is végez hasonló tevékenységet, így szükség esetén alternatív megoldásokban is lehet gondolkodni.

A Szolgálat munkája korszerű adatbázisra épül, amely tartalmazza minden olyan társintézmény elérhető segítségét, amelyekkel a Szolgálat együttműködésben van.

A Szolgálat segítőkészek (telefonos tanácsadó) elsődleges munkaeszköze a hangja, kommunikációs stílusa és az a szakmai tudás, valamint empátia, amivel segíteni tud az OKIT-hoz forduló hívóknak. Munkájának hozzáállásának mindenkor meg kell felelnie a Szociális Munka Etikai Kódexében rögzített kívánalmaknak, kiegészülve az OKIT munkájának specifikus jellegéből

adódó sajátosságokkal, valamint a Szolgálat működéséhez szükséges, mindenkor jogszabályokkal. A segítségnek nem az a feladata, hogy teljeskörűen kiszolgálja a hívó által támasztott igényeket, hanem az, hogy felmérje a hívó helyzetét, szükségleteit, majd azok figyelembevételével ismertesse az esetleges jogi és gyakorlati lehetőségeket a kliensnek, aki minden esetben maga dönti el, hogy milyen úton kíván elindulni problémája megoldása tekintetében; természetesen a döntés meghozatalában a kliensnek szükséges támogatni. Fontos, hogy a hívó ismereteket szerezzen az akut krízishelyzetben nyújtható krízisellátásról, annak feltételeiről, menetéről. Amennyiben elhelyezés válik szükségessé, a menekítés során a Szolgálatunk koordinációs feladatokban, valamint amennyiben szükséges - hatósági intézkedés megvalósításában (a tartózkodási hely biztonságos elhagyásában) is részt tud vállalni. A menekítés során a telefonos tanácsadó felveszi a kapcsolatot a befogadó otthoni munkatársával, aki az eset megismerése után telefonon beszéli meg a klienssel az elhelyezés részleteit, illetve tartja vele a kapcsolatot. A bántalmazott ekkor tudhatja csak meg, hova utazhat.

II.2. Az Országos Kríziskezel és Információs Telefonszolgálat statisztikai mutatói

Az OKIT rendszeresen készít statisztikai kimutatásokat, melyek közül az utolsó három év eredményeit mutatom be a teljesség igénye nélkül. 2014-től került alkalmazásra az a vizsgálati mód és tematika, amely alapján jelenleg is zajlik az értékelés.

1. táblázat

Az Országos Kríziskezel és Információs Telefonszolgálatba érkező sikeres hívások napszak szerinti megoszlása (%)

Napszak	2014	2015	2016
Hajnal (03:06 óra között)	0,8	1,3	1,40
Reggel (06:09 óra között)	10,1	7,5	7,72
Délután (09:12 óra között)	22,7	23,2	22,46
Napszak	2014	2015	2016
Délután (12:18 óra között)	42,3	42,9	42,75
Este (18:22 óra között)	18,4	17,9	19,43
Éjszaka (22:03 óra között)	5,7	7,2	6,24
Összesen:	100	100	100

- 36/37 -

Az 1. táblázatban láthatjuk a Szolgálatba érkező sikeres hívások napszak szerinti megoszlását, tehát azt, hogy az összes hívást tekintve arányaiban mely időszakokban érkezik a legtöbb/legkevesebb hívás. Ez alapján elmondható, hogy a legtöbb hívást a délutáni, 12-18 óra közötti időszakban fogadják a Szolgálat munkatársai, mely az összes esetben közel a felét teszi ki. Ez a tendencia az elmúlt három évben nem változott, néhány százaléki eltérés mutatkozik csupán a számok között.

2. táblázat

Az Országos Kríziskezel és Információs

Telefonszolgálathoz érkező hívások megoszlása probléma jellege szerint (%)

Probléma jellege	2014	2015	2016
Családi problémák (kapcsolati ér szak)	26,3	26,1	23,68
(Vissza)jelzés	18,7	21	23,37
Információhiány	12,6	10,5	10,40
Anyagi helyzetből adódó problémák	11,4	6,95	9,24
Egyéb inadekvát problémák	7,5	6,75	7,00
Szórakozó, téves hívás	6,2	6,7	5,87
Néma hívás	4,8	4,9	4,68
Krónikus hívók	3,3	3,5	4,26
Egyéb adekvát problémák	1,6	2,4	2,48
Félelem	1,4	1,7	1,51
Jogi problémák	1,2	1,4	1,15
Kapcsolati nehézségek a szociális környezetben	0,7	1,4	1,01
Balesetáldozata	0,6	1,3	0,92
Narkómia, alkoholizmus	0,6	1,2	0,84
Házassági problémák	0,6	1	0,68
Partnerkonfliktus	0,5	0,6	0,54
Döntésképtelenség	0,4	0,5	0,45
Magányosság, izoláció	0,4	0,4	0,42
Pszichiátriai problémák	0,3	0,4	0,35
Szucidium, "cry for help?"	0,2	0,4	0,31
Probléma jellege	2014	2015	2016
Hívás és munkahelyi problémák	0,2	0,3	0,31
Akut sorscsapás	0,2	0,2	0,18
Szomatikus betegség	0,1	0,2	0,16
Uzsora	0,1	0,1	0,09
Szexualitás	0,05	0,1	0,05
Ideológiai kérdések	0,05	0	0,03
Összesen	100	100	100

Az OKIT a beérkező hívásokat az I.F.O.T.E.S.[40]-katalógus alapján kódolja, kibontva néhány speciális elemmel. Ennek alapján elmondható, hogy az OKIT alapvető profilját érintő hívások érkeznek a legnagyobb arányban, mely a hívások valamennyivel több, mint negyedét teszik ki. Ha beleszámítjuk azokat a megkereséseket (pl. házassági problémák, partnerkonfliktus, kapcsolati nehézségek a szociális környezetben), amelyek akár egy bántalmazási krízist elzárhatnak, elzárhatnak meg, akkor ez az arány még magasabb.

Mivel a nevünk - Országos Kríziskezelés és Információs Telefonszolgálat - nem csak és kizárólag a kapcsolati ér szakra reflektál, sokkal inkább hívószavak a bajbajutott, krízisben lévő emberek számára, így sok, nem kifejezetten a kapcsolati ér szak témakörébe tartozó hívás is érkezik szolgálatunkhoz, ezeknek - mint azt a fentebbi táblázat is mutatja - külön problémakódjuk van.

Kiemelném, és némi magyarázatra szorulnak az alábbi hívások: néma hívás, szórakozó hívás, krónikus hívás. A néma és szórakozó hívások azok, amikor a hívók "bekopogtatnak" Szolgálatunkhoz, érdemi beszélgetés nem folytatható, mert a hívó nem szól bele a telefonba, vagy nem hoz adekvát problémát/témát. Krónikus hívóink azok, akiknek Szolgálatunk nem tud hathatós segítséget nyújtani, ők mégis - napi rendszerességgel - felhívják a telefonos tanácsadókat. A velük való kommunikációt is

protokoll alapján látjuk el.

3. táblázat

Az Országos Kríziskezelés és Információs Telefonszolgálathoz érkező hívásokra adott megoldások megoszlása (%)

Megoldások	2014	2015	2016
Információ nyújtása szolgálatunkról	35,1	35,6	32,01
Segítő beszélgetés	29,6	28,6	31,47
Információ fogadása (Vissza/jelzés)	16,6	17,3	18,48
Megoldások	2014	2015	2016
Információ nyújtása más szervezetek, intézmények elérhető segítségére	12,5	14,1	12,39
Tájékoztatás szociális szolgáltatásokról	3,6	2,3	4,14
Jelzés (szociális intézmény) a jelzőrendszer felé	2,4	1,9	1,31
Rendészeti intézkedés kezdeményezése	0,1	0,2	0,14
Jogi tanácsadás	0,1	0	0,05
Összesen:	100	100	100

- 37/38 -

A problémák kezelésére legtöbbször a "segítő beszélgetés", illetve az "információnyújtás szolgálatunkról" kódokkal jelzett intervenciókat alkalmazzuk. Az előbbi esetben részletesen átbeszéljük a hívóval problémáját, igyekszünk aktivizálni személyes problémamegoldó erőforrásait, erősíteni reális helyzet- és önértékelését, támogatni, illetve kimozdítani az esetleges destruktív érzelmi állapotából. Az "információnyújtás szolgálatunkról" pedig ennél kevésbé mély beszélgetést jelent, amikor a hívót informáljuk az általunk nyújtott segítség formájáról, illetve átbeszéljük milyen más segítő helyek, intézmények állnak rendelkezésére, hová fordulhat szolgálatunkon kívül. Nagy arányban fogadunk visszajelzést, jelzést is, amelyek egy-egy esethez kapcsolódnak (elhelyezéssel kapcsolatos problémák, kliensekkel, családokkal kapcsolatos információk stb.), és amelyeket jellemzően a krízisközpontok, illetve a titkos menedékház munkatársaitól fogadunk. Szolgálatunk kiskorú veszélyeztetése esetén jelzéssel él az illetékes család- és gyermekjóléti szolgálat, illetve központ felé, és amennyiben szükséges - egy esetleges tragédia vagy további krízishelyzet megelőzése érdekében - hatósági intézkedést is kezdeményez.

4. táblázat

Az Országos Kríziskezelés és Információs Telefonszolgálat által kezdeményezett elhelyezések száma a vizsgált időszakban

	2014	2015	2016
N	446	361	321
Gyermek	815	747	650
Férfi	2	4	8
Összesen	1263	1112	979

Az OKIT kapcsolati ér szak következtében beállt akut krízishelyzet esetén krízisközpontban történő elhelyezés esetén a bántalmazottaknak legfeljebb nyolc hét[41], titkos menedékházban történő elhelyezés esetén

maximum 6 hónap id tartamra, illetve az emberkereskedelem áldozatai részére legfeljebb három hónap id tartamra, a rendelkezésre álló szabad fér helyek függvényében tud elhelyezést kezdeményezni a kríziskezel hálózat tagjai, valamint az átmeneti szállások fenntartója felé. A 4. táblázat az elmúlt három év trendjét mutatja, melyről elmondható, hogy a bántalmazott nők és férfiak átlagosan két gyermekkel veszik igénybe ezeket az ellátási formákat. Fontos megemlíteni, hogy a krízisellátást nem csak gyermekkel lehet igénybe venni, gyermektelen, egyedülálló nők és férfiak befogadására is van lehetőség.

III. Krízisközpontok létrejötte, működése

Az egyre határozottabb szakmai ajánlásokra, valamint uniós irányelvekre tekintettel 2003-ban, kísérleti jelleggel, az akkori felelős minisztérium egy modellprogram kidolgozásába kezdett, melynek egyik jelentős mozzanata egy kísérleti krízisközpont és egy ingyenesen elérhető segélytelefonszám létrehozása volt. A program eredményeit figyelembe véve 2005. április 1-jén kezdte meg működését a hazai viszonylatban ma is egyedülálló, ingyenesen, a nap 24 órájában hívható Országos Kríziskezel és Információs Telefonszolgálat (OKIT).

A szolgálat létrehozása jelentős lépést jelentett a kapcsolati ér szak- és az emberkereskedelem áldozatai számára, hiszen ettől kezdve egy új típusú segítségnyújtással, akár anonim módon, és akár azonnali segítséget is kaphattak.

Ezzel párhuzamosan megnyitottak az első krízisközpontok is, szám szerint 7, amelyek jellemzően 4-6 fér hellyel várták azokat az áldozatokat, akik menekülni kényszerültek bántalmazó kapcsolatukból.

A krízisfér helyek bővítésére 2007-ben, 2008-ban, illetve 2011-ben, 2012-ben és 2016-ban került sor, melynek eredményeként mára 15 krízisközpont [42] és 1 titkos menedékház [43] üzemel.

III.1. Krízisközpontok [44] működése

Mint ahogy arról korábban is írtam, a krízisközpontok működésüket az OKIT indulásával egy időben kezdték meg.

A krízisközpontok szabályozását a Gyermekvédelmi törvény 51. §-a tartalmazza, amely kimondja, hogy krízisközpontot kizárólag családok átmeneti otthona üzemeltethet. A krízisközpont több csatornán keresztül fogadja az akut krízishelyzetbe került bántalmazottakat, akiknek szükség esetén teljes körű ellátást [45], étkeztetést, ruházattal való ellátást, illetve egészségügyi ellátást biztosítanak. Együttműködési kötelezettsége van a szakembereknek az illetékes gyermekjóléti szolgálatokkal, valamint hatóságokkal. Krízisközpontok esetében az

- 38/39 -

áldozatok négy, legfeljebb nyolc hét időtartamban tartózkodhatnak a központban, mely időtartamnak elegendőnek kell lennie egy megnyugtató, akár közvetlen életveszélyt is elhárító megoldás megszületésének. Az ellátási idő alatt professzionális családkezelés történik, melynek tehát a krízishelyzet megszüntetésére kell fókuszálnia.

A krízisközpontok munkáját egy 2014-ben elfogadott szakmai protokoll segíti, illetve szabályozza, melyet az akkor szolgáltatást nyújtó krízisközpontok munkatársai állítottak össze.

III.2. Titkos menedékház működése

A titkos menedékház működéséről szintén a Gyermekvédelmi törvény 51. §-a rendelkezik, melynek feladatai nagyrészt megegyeznek a krízisközpontok feladataival, azonban ide a különösen veszélyes esetekben (amikor kiemelten szükséges, hogy az áldozat titkos és biztonságos helyen tartózkodjon) kezdeményez az OKIT elhelyezést. A titkos menedékházba elhelyezett áldozatok legfeljebb hat hónapot tölthetnek az intézményben, így ez az időtartam már elegendő lehet hosszabb időtartamú igénybevevő gondozási, jogi folyamatok megkezdéséhez és lefolytatásához is. [46]

III.3. Félutas-kiléptető rendszer

A félutas-kiléptető rendszer modellprogram 2008-ban indult. Célja, hogy a társadalmi reintegrációban hosszú távú segítséget nyújtson azoknak, akik lakóhelyüket kapcsolati ér szak miatt elhagyni kényszerültek, de saját életük rendezésében már jelentős eredményeket értek el. Ezt az ellátási formát azon bántalmazottak vehetik igénybe maximum 5 éven át, akik a krízisellátást követően bekerültek a családok átmeneti otthonába és megfelelnek bizonyos feltételeknek (pl. hosszú távú célok, el akarózkodás). A félutas házak legfontosabb ellátása a lakhatás biztosítása, ugyanakkor az itt élők ugyanúgy, mint ahogy a krízisközpontok és a titkos menedékház klienseit, jogász, pszichológus és szükség szerint szociálpedagógus munkatárs is segíti.

IV. EFOP-1.2.4-VEKOP-16 Kríziskezel szolgálatok fejlesztése elnevezés projekt aktualitása, céljai

Az EFOP-1.2.4-VEKOP-16 Kríziskezel szolgálatok fejlesztése című kiemelt projektet a Családbarát Ország Nonprofit Közhasznú Kft. és együttműködő partnerei valósítják meg 2017. február 1. és 2021. január 31-e között.

A projekt átfogó célja, hogy a fejlesztések révén a kapcsolati ér szak és az emberkereskedelem áldozatai még hatékonyabb segítséghez jussanak, a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjainak ismeretbővítése és szemléletformálása megvalósuljon, illetve ezenfelül az, hogy a lelki egészséget veszélyeztető problémák miatt minél kevesebb embernél alakuljon ki súlyos krízishelyzet, még annak beállta előtt lehet véltájon a szakmai segítségnyújtás. További cél, hogy a közvetett célcsoportok széles köre megismerje a segítségkérés lehetőségeit, a támogató szolgáltatási formákat ezáltal tovább csökkentve az egyéni kiszolgáltatottságot.

A projekt konkrét céljai:

1. A jelenleg is működő és elérhető - a krízisek megelőzését és kezelését végző - OKIT és más telefonos lelki-segély szolgálatok által nyújtott szolgáltatások hatékonyságának minőségi és mennyiségi fejlesztése. Cél a megfelelő kapacitással működő, optimális szolgáltatási színvonalú, teljes országos lefedettséget biztosító szolgálatrendszer kiépítése, a kríziskezel szolgálatok

egységes adatbázisát megteremt rendszer alapjainak lerakása.

2. A segítségnyújtásban és/vagy probléma-felismerésben illetékes szolgáltatók és szakemberek ismereteinek b vítése, szemléletformálása, tájékoztatása.

3. Cél, hogy a fejlesztést követ en a telefonos lelkisegély szolgáltatások közös szakmai protokoll alapján, egységesen magas min ségben m ködjenek, és a szolgáltatások mindig mindenki számára elérhet ek legyenek.

V. Az Országos Kríziskezelés és Információs Telefonszolgálat gyakorlata

Az OKIT telefonos tanácsadói kollégái a legkülönbözőbb, szerteágazó problémákkal találkoznak munkájuk során, mely esetekb l minden hónapban egyet kiemelve esetleírást készítenek. Cikkem végén a személyiségi- és adatvédelmi jogokat figyelembe véve, megváltoztatott adatokkal szeretnék bemutatni két esetet, és annak megoldását.

V.1 "Még csak 19"

Kapcsolatfelvétel:

A kliens 2013. 10. 17-én 15:38-kor hívta az Országos Kríziskezelés és Információs Telefonszolgálatot.

A segítő kapcsolat menete:

- Országos Kríziskezelés és Információs Telefonszolgálat.
Jó napot kívánok!

- Jó napot kívánok! B. K. vagyok.

- Jó napot kívánok! Miben segíthetek?

- Nem tudom, hogy jó helyre telefonálok-e... egy ismerősömt l kaptam meg a telefonszámunkat... esetleg Önök tudnak segíteni..

- Miben segíthetek?

- Van egy párom... két éve élünk együtt, azóta bántalmaz... Tud nekem ebben segíteni? Jó számot hívtam?

- Igen! Jó telefonszámot hívtott, megpróbálunk segíteni a bántalmazottaknak... (elsírta magát a kliens).

- Most is bántott, valószínűleg eltörte vascs vel a kezemet... a másikat másfél éve törte el... nem voltam orvosnál és szemmel is jól látható, hogy rosszul forrt össze a csont...

- 39/40 -

- Jól értem, hogy el van törve a keze? El tud menni orvoshoz vagy küldjek ki ment t?

- Nagyon fáj és lila is, ezért gondolom, hogy el lehet törve! Orvosnál nem voltam, nem tudok és nem is merek kimenni a lakásból, mert nagyon félek. Könyörgöm, hogy ne küldjön ment t, mert még nagyobb bajba kerülök!

- Nem tud és nem is mer kimenni?

- Ha akarnék, ki tudnék menni, mert nincs beklúsolva az ajtó. Az élettársamnak mindenki ismer se itt a lakótelepen, ahol lakunk. Ha kimegyek az utcára, máris hívják telefonon és pár perc alatt itt is van... A szomszédokban lakik egy 4 gyermekes család. A múltkor átmentem hozzájuk, szintén egy verés után, hogy az telefonujukról hívjam a rend rséget, mert az enyémét tönkretette. De nem engedték meg, mert k is félnek, négy gyerekkel nem mernek semmit sem tenni, k is meg vannak félemlítve. Ez az ember nem fél senkit l sem! Nem ismer sem embert, sem Istent! Csak hogy értse: a múltkor a szemem el tt vágta fejbe baltával a saját, szeretett kutyáját! Ez az ember nem normális! Teljesen kiszámíthatatlan, drogozik is!"

A kliens elmondása szerint a férfi kábítószerfogyasztó és lányokat "futtat". 5-6 hónapja a kliens feljelentést tett a férfi ellen, távollattartást rendeltek el ellene, de este már hazament a férfi és úgy aludt az ágyában, mintha semmi sem történt volt. A kliens a rend rségr l a Fehér Gy r segítségével egy lakásba vitték az egyik nagyvárosba. Ott tartózkodott két napig, ahonnan az édesapjához ment. Másnap már ott kereste a férfit, és 2 hónapig rendszeresen zaklatta a családot. Végül a 19 éves kliens visszament a férfihez, mert megfenyegette az apját és annak 1,5 éves gyermekeit. Mikor "hazaértünk, természetesen jól elvert, hogy többé eszembe ne jusson feljelenteni". A kliens haját a férfi levágta, illetve most meg akarja sebesíteni az arcát, hogy más férfi rá se nézzen.

A kliens nem jár ki az ingatlanból: részben azért, mert a lakótelepen lakik két család, akik nem szívlelik egymást és a családtagok "láncf résszel kergetik egymást", részben pedig a férfi figyelteti, saját kizárólagos tulajdonaként tekint a kliensre. A hívó nem is ismeri a várost, ahol lakik. Nem tudja, hogy hol van az orvosi rendelő, nem tudja, hogy hol van az állomás és azt sem tudja, hogy hol van a családsegítő szolgálat. Gyakorlatilag a négy fal között él.

A beszélgetés végén kiderült, hogy állami gondozott volt. Az élettársa nem tud arról, hogy hol és mennyi pénze gy lt össze a kliensnek az otthonban töltött évek alatt. Elmondása szerint van lehet sége és tud is kapcsolatot létesíteni a volt gondozójával, megpróbálja az utógondozást. Abban maradtunk, hogy szükség esetén újra hívja a Szolgálatunkat.

Az eset értékelése, összefoglalása:

Véleményem szerint a kliens részben tisztában volt lehet ségeivel és azzal, hogy milyen esetekben melyik intézményhez, segítő szervezethez fordulhat segítségért, de a rettegés, a félelem elhatalmasodott rajta, ami teljes mértékben érthető. Helyzetét kilátástalannak írta le. Megoldást és egyben feloldást a kialakult helyzetre az adott, amikor kiderült, hogy állami gondozott volt, és az el írások szerint, nagy eséllyel pályázhat az utógondozásra. Térben és id ben egy hosszabb, bizalmon alapuló segítő kapcsolatra volna szüksége a kliensnek, amely ténylegesen a kölcsönös bizalmon, együttműködésen alapul, és ezáltal mindenki számára elfogadható alternatív megoldási lehet séget lehetne találni a kliens számára. Ilyen esetekben a helyi gyermekjóléti- és családsegítő központ munkatársa, pszichológusa lehet az, aki könnyen elérhető a segítséget kér számára.

V.2. Amikor egy gyermek az ér szak áldozata

Kapcsolatfelvétel:

A telefonáló 15 éves lány 2017 áprilisában hívta az Országos Kríziskezelés és Információs Telefonszolgálatot. A hívó a hívás során anonim maradt, így nem állapítható meg bizonyossággal, de a hozott téma alapján, és a segít beszélgetés folyamatából az sejthet, korábban még nem kért segítséget Szolgálatunktól.

A hívás leírása:

A hívó egy 15 éves középiskolás lány, az apja tegnap megverte; nem el ször, de ennyire súlyosan eddig még nem bántotta. Az egész teste tele van lila foltokkal - a háta, a karja, a lába, "bármit veszek fel, látszik". Ma nem volt iskolában, mert kirándulás volt a tanároknak, nem volt iskola. A verés közvetlen el zményei és "indoka": szobafogságban volt, de mégis elment a barátaival kávézni. Délután négyre (amikor az apa általában haza szokott érn) ugyan is hazaért, de az apja már korábban megérkezett, és büntetésb l megverte lányát, ahogy eddig még nem. Az anya nem nagyon foglalkozik ezzel, "fél megmondani, mit gondol", a lány ezt látja rajta. Kérdeztem, a férfi feltehetően az anyát is bántalmazza ("egy-két lila folt"), de most a kislány kaphatja a legtöbbet. A kislánynak ezután matematika órára kellett (volna) mennie, (ehelyett) a barátn jéhez ment, így a barátn és annak édesanyja tud a dologról. Bár ez nem jelent sokat, mivel ez az anya azt "tanácsolta" a lánynak, hogy "ígérjen meg mindent", "tegyen meg mindent" szüleinek. Ahogy err l beszélt a lány, eszébe jutott, hogy máskor pedig direkt rendet rakott a szekrényében, de az apja "nem értékelte", ekkor is "kikapott". Az apa a súlyos verést követ en este még bement a lány szobájába, és azt "suttogta", "sajnálom, hogy ezt hoztad ki bel lem".

A hívó elmondja, az apa "nem volt mindig ilyen" kb. 5 éve agresszív, és nemrég ért véget egy l éves munkanélküli id szaka a férfinak, amikor a helyzet sokkal rosszabbá vált. Most van ugyan munkája, de nem szereti azt.

A "veszekedések" rendszeresek, a pofon sem ritka, másnap az apa úgy tesz, mintha mi sem történt volna (ill. a fenti módon a lányt hibáztatja).

A hívó édesanyja némettanár. A hívónak iskola után "rögtön haza kell mennie" és a telefon is csak azért lehet nála (ill. az apja nem tudja, hogy nála van), mert a férfi (még) nincs otthon. Van egy 12 éves testvér, de "csak van a szobájában".

Szerz déskötés:

A klienssel segít beszélgetésre szerz dtünk a probléma megoldásához.

- 40/41 -

A segít kapcsolat menete:

Egyrészt arról beszélgettem a lánnyal, hogy ez így "nincs rendben", olyannyira, hogy a jog is bünteti a szül ilyen viselkedését. Másrészt arról, hogy nagy valószínű séggel neki kell lépnie, hiszen apukájának nem érdeke, anyja pedig úgy t nik, nem mer/akar lépni. A lány fél ett l, mert "utána csak rosszabb lesz". Beszéltünk arról, hogy

már most rosszabb (a súlyosbodást a hívó is érzékeli, erre visszautaltam), és magától nem fog megjavulni a helyzet - hogy miért nem, arról is beszélünk. Jeleztam, nem kell, hogy kiderüljön, jelzett, a jelzés lehetséges "kerül útjairól" tájékoztattam. Ahogy a barátn anyukája tanácsáról is gondolkodtunk közösen: használ-e, ha mindent megígérünk (igyekeztem ezt is a hívó konkrét tapasztalatához kapcsolni), er sítve, hogy nem az viselkedésén múlik apja ér szakos magatartása. A szül (k)nek segíteni kell, hogy változtatni tudjanak a viselkedésükön. Méghozzá kívülr l, az apja akkor fog tudni változtatni, ha valaki (egy segít, feln tt) megmondja neki, hogy az így "nem oké". A gyermekjóléti szolgálatról - hogy oda bemehet, beszélhet velük - tájékoztattam, elérhet ségét megadtam, ahogy a Kék-Vonalét is. Elmondtam k is, mi is tudunk jelzéssel élni ügyében, és a (feln tt) támasztékok megtalálásának fontosságát is kiemeltam. Közösen gondolkodtunk, kihez fordulhatna segítségért, de igazából egy távoli rokon van, akivel megosztotta ezt, a tanáraiban, osztályf nöknben nincs igazán bizalma, pár évvel id sebb barátja nincs, talán az iskolapszichológus szóba jöhet. Az orvos felkeresését is megemlítettem, bár ez (különösen egyedül) igen félelmetesnek t nt a hívónak.

A hívó elkészönt, mert hívta t az édesanyja. Meger sítettem, bármikor, akár egyedül, akár a saját vagy a barátn édesanyjával visszahívhat minket.

Az eset értékelése, összefoglalása:

Kiskorú bántalmazottal segít beszélgetést folytatni különösen megterhel . Leginkább amiatt, hogy tudjuk, egy bántalmazott személy mindig kiszolgáltatott helyzetben van - ha másnak nem, hát a vele szemben fizikai, társadalmi, anyagi, egzisztenciális és/vagy más fölényrel rendelkező bántalmazónak, ahogy a gyermek is, utóbbi egyszer en gyermeki helyzetéb l adódóan. Épp ezért egy bántalmazott gyermek tehát többszörösen is kiszolgáltatott. Nem dönthet arról, hol és kivel él, nem mehet el csak úgy, nem léphet ki a bántalmazó kapcsolatból, nem válogathatja meg "kit enged az életébe", a szül je dönt felette. Épp gyermeki státusza miatt mi, segít k sem háríthatjuk rá a döntés felel sségét, hogy lépéseket tesz-e a helyzet megváltoztatása és gyógyulása érdekében, vagy sem.

Amint fenti beszélgetésb l látszik, a felel sség áldozatra hárítása még a kívülálló feln ttek reakciójában is megjelenik, hiszen a barátn édesanyja tanácsa pont err l szól: a lány próbáljon megfelelni az elvárásoknak, fogadjon szót, és akkor apja majd nem bántja. Holott az ér szak, a bántalmazó magatartás annak függvénye, hogy az elkövet megengedi magának ezt a fajta viselkedést, a másik leuralását, ill. szül esetében ezt a fegyelmezési eszközt. A hívó be is hozott a beszélgetésbe egy saját tapasztalatot err l - hiába pakolt el a szobájában és tett rendet, apja mégis "megbüntette". Ha valóban csak a lány magatartásán múlna apja viselkedése, akkor ebben az esetben a büntetés elmaradt volna, hiszen annak nem volt alapja. Csakhogy egy bántalmazó mindig talál "alapot" a bántalmazásra, itt a "fegyelmezésre". Az apa bántalmazó m ködését meger síti a férfi kifejezett érzelmi hadviselése a lány ellen - az explicit hibáztatás, a felel sség áthárítása a gyerekekre ("sajnálom, hogy ezt hoztad ki bel lem"). Sajnos (ill. a bántalmazó szül szempontjából szerencsére) ez ráer sít a gyermek azon -

fentebb részletezett okok miatt már eleve fennálló - elképzelésére, hogy volt a hibás, rontott el valamit, vagy nem elég jó. Igazából mind a kívülállóknak, mind a bántalmazónak kényelmes helyzetet teremt a felelősség gyermekekre való áthárítása - 'nem volt jó gyerek, máskor viselkedjen rendesen és akkor nem lesz baj'. A bántalmazónak így nem kell szembesülnie önmagával, felmentheti önmagát és saját viselkedését, hiszen annak van "oka", méghozzá "jó oka", a kívülállóknak pedig nem kell szembesülnie azzal a rendkívül kényelmetlen helyzettel, hogy itt egy függő, kiszolgáltatott helyzetben lévő gyermek van, akinek segíteni kell(ene). Sajnos a kislány elmondásából úgy tűnik, az anya passzív - könnyen lehet, maga is bántalmazott, valóban fél és maga is kiszolgáltatott a férfinak, vagy ha ez nem is annyira direkt, akkor is könnyebb úgy tenni, mintha minden rendben lenne, nem észre venni a gyermek másik szülő általi verését.

A telefonos tanácsadás a segítségnyújtásnak igen sok keretek közé szabott formája - az embert ez a sok mozgástér ilyen segít beszélgetések idején többszörösen nyomtasztja. Segíti énlünk védelme érdekében is nagyon fontos és jó, hogy nem egyedül viszünk egy-egy szolgálatot. Már önmagában a kolléga jelenléte, a segítség (mellyel éltem is), hogy a beszélgetés megosztható, sokat segít, hogy elbírnjuk az ilyen nehéz történeteket, és azokat az érzelmeket, amelyeket egy-egy ilyen beszélgetés kivált.

Összegzés

Tanulmányomban arra vállalkoztam, hogy az Országos Kríziskezelés és Információs Telefonszolgálat létrejöttét, működését, valamint a kapcsolati erőszak- és emberkereskedelem elleni küzdelmét olyan módon mutassam be, hogy az olvasó számára is közelebb információval szolgáljon a jogtörténeti, szakmai elméletek és a jelenlegi szabályozás tekintetében. Ennek sarokpontjait nemzetközi és hazai jogszabályok, ajánlások határozzák meg, amelyek keretet adtak és adnak a szakmai protokoll alapján végzett tevékenységnek is.

Az OKIT hívásait bemutató alapvető statisztikai adatokkal szemléltetni kívántam azokat a trendeket, amelyek az elmúlt három évben jellemezték a Szolgálat működését és amelyek alapul szolgálnak a következő időszak munkájának tervezéséhez. Fontosnak tartottam továbbá azt is, hogy bemutassak két olyan, a Szolgálat működéséhez kapcsolódó hívást, esettanulmányt is, amelyekkel érzékeltetni tudom a gyakorlati munka menetét, és az eset kapcsán felmerülő szakmai kérdéseket, dilemmákat.

Az Országos Kríziskezelés és Információs Telefonszolgálat éjjel-nappal rendelkezésre áll a kapcsolati erőszak és az emberkereskedelem áldozatai és segítők számára az ingyenesen hívható 06-80/20-55-20-as telefonszámon. •

JEGYZETEK

[1] ENSZ - a n kkel szembeni megkülönböztetés minden formájának felszámolásáról szóló Egyezmény, New York, 1979. december 18., kihirdetve 1982. évi 10. törvényerejű rendeletben.

[2] ENSZ Közgyűlése 48/104. sz. határozatában a N k Elleni Erőszak Felszámolásáról szóló Nyilatkozata, New York, 1993. december 20.

[3] Lásd Társadalmi Bizottság és Nemzeti Stratégiájáról szóló OGY. 115/2003. számú határozata.

[4] Gender: azon szerepek, viselkedések, tulajdonságok, melyeket a társadalom a férfiaktól és a nőktől elvár, nekik tulajdonít a biológiai nemük alapján.

[5] Lásd Gilányi Eszter: A nő elleni erőszak és magyar büntető jogi szabályozása a nemzetközi elvárások tükrében PHD értekezés, Miskolc 2015. http://www.uni-miskolc.hu/~wwwdeak/gilanyie_ertmh.pdf 13-107. o. alapján.

[6] ENSZ - a Gyermek Jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény, kihirdetve 1991. évi LXIV. törvényben.

[7] Lásd Dr. Gilányi Eszter: i. m. 161-162. o.

[8] Európa Tanács a nő elleni és a családon belüli erőszak megelőzéséről és felszámolásáról szóló Egyezménye, Strasbourg, 2011. április 7., 2014-ben lépett hatályba, Magyarország még nem ratifikálta.

[9] Gilányi Eszter a "kapcsolati erőszak" helyett a "családon belüli erőszak" kifejezést használja, fordítása In: Gilányi Eszter: i. m. 62. o.

[10] A bűncselekmények áldozatainak jogaira, támogatására és védelmére vonatkozó minimumszabályok megállapításáról és a 2001/220/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról szóló Európai Parlament és Tanács Strasbourgban 2012. október 25. napján kelt 2012/29/EU irányelv, letöltve <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:32012L0029>

[11] 2012/29/EU Irányelv Preambulum (18).

[12] A 32/2007. (OT 26.) ORFK utasítás váltja fel 2007. október 30-án.

[13] 45/2003. (IV. 16.) OGY határozat a családon belüli erőszak megelőzésére és hatékony kezelésére irányuló nemzeti stratégia kialakításáról, melyet visszavon 2015-ben a 30/2015. (VII. 7.) OGY határozat a kapcsolati erőszak elleni hatékony fellépést elősegítő nemzeti stratégiai célok meghatározásáról.

[14] A Társadalmi Bizottság és Nemzeti Stratégiája 2003-2013 a 115/2003. (X. 28.) OGY határozatban.

[15] 1998. évi XIX. törvény a büntető eljárásról 138/A. §, hatályos 2006. július 1. napjától.

[16] 2009. évi LXXII. tv. a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távollétéről, hatályos 2009. október 1. napjától.

[17] 1978. évi IV. törvény a Büntető Törvénykönyvről 121/A. §.

[18] 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről 122/A. §.

[19] A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyermekvédelmi törvény).

[20] 1004/2010. (I. 21.) Korm. határozat a Nő és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia -

Irányok és Célok 2010-2021.

- [21] 1744/2013. (X. 17.) Korm. határozat a Nemzeti Bűnügyi Stratégiáról (2013-2023) hatályos 2013. 10. 23. - 2015. 01. 31. között, módosította: 1186/2016. (IV. 12.) Korm. határozat és 1429/2015. (VI. 30.) Korm. határozat.
- [22] ENSZ - az emberkereskedés és mások prostitúciója kihasználásának elnyomásáról New Yorkban, 1950. március 21. napján kelt Egyezmény, kihirdetve 1955. évi 34. törvényerejű rendeletben.
- [23] Nemzetek Szövetsége - a rabszolgaság elleni nemzetközi Egyezmény, Genf, 1926. szeptember 25. Genf, kihirdetve 1933. évi III. törvényben.
- [24] ENSZ - a rabszolgaságra vonatkozóan Genfben, 1926. évi szeptember hó 25. napján kelt Egyezmény módosítása tárgyában New Yorkban, 1953. évi december hó 7. napján kelt Jegyzőkönyv és Melléklete, továbbá a rabszolgaság, a rabszolga kereskedés, valamint a rabszolgasághoz hasonló intézmények és gyakorlatok eltörlése tárgyában Genfben, 1956. évi szeptember hó 7. napján kelt Kiegészítő Egyezmény, kihirdetve 1958. évi 18. törvényerejű rendeletben.
- [25] ENSZ - a nemzetközi szervezett bűnözés elleni Egyezmény, Palermo, 2000. december 14., kihirdetve 2006. évi CI. törvényben.
- [26] ENSZ - a nemzetközi szervezett bűnözés elleni Egyezménynek az emberkereskedelem, különösen a nők és gyermekek kereskedelme megelkezéséről, visszaszorításáról és büntetéséről szóló Jegyzőkönyve, Palermo, 2000. december 14., kihirdetve 2006. évi CII. törvényben.
- [27] ENSZ - a Gyermekek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény, kihirdetve 1991. évi LXIV. törvényben.
- [28] ENSZ - a gyermekek eladásáról, a gyermekprostitúcióról és a gyermekpornográfiáról szóló, a Gyermekek jogairól szóló New York-i Egyezményhez fűzött Fakultatív Jegyzőkönyv, 2000. május 25., kihirdetve 2009. évi CLXI. törvényben.
- [29] Európa Tanács - Emberkereskedelem Elleni Fellépéséről szóló Egyezménye, Varsó, 2005. május 16., kihirdetve 2013. évi XVIII. törvényben.
- [30] Európa Tanács - a gyermekek szexuális kizsákmányolás és szexuális zaklatás elleni védelméről szóló Egyezménye, Lanzarote, 2007. október 25., kihirdetve 2015. évi XCII. törvényben.
- [31] Az Európai Parlament és a Tanács 2011/36/EU irányelve (2011. április 5.) az emberkereskedelem megelkezéséről, és az ellene folytatott küzdelemről, az áldozatok védelméről, valamint a 2002/629/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról.
- [32] Az Európai Parlament és a Tanács 2011/93/EU irányelve (2011. december 13.) a gyermekek szexuális bántalmazása, szexuális kizsákmányolása és a gyermekpornográfia elleni küzdelemről, valamint a 2004/68/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról.
- [33] 2011. április 25. napján kerül kihirdetésre, 2012. január 1. napjától hatályos.
- [34] 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről, 2013. július 1. napjától hatályos.
- [35] 1998. évi XIX. törvény a büntető eljárásról.
- [36] 2005. évi CXXXV. törvény a bűncselekmények áldozatainak segítéséről és az állami kárenyhítésről.
- [37] 354/2012. (XII. 13.) Korm. rendelet az emberkereskedelem áldozatainak azonosításának rendjéről.
- [38] Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság, Média és Hírközlési Biztos Hivatala A média- és hírközlési biztos ajánlása az emberkereskedelemről és a kapcsolati erőszakkal szembeni tudósításokhoz.
- [39] OKIT szakmai protokoll.
- [40] International Federation Of Telephone Emergency Services.
- [41] Gyermekvédelmi törvény 51. § (6) bek.
- [42] Gyermekvédelmi törvény 51. § (5) bek.
- [43] Gyermekvédelmi törvény 51. § (10) bek.
- [44] Gyermekvédelmi törvény 51. §.
- [45] 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól 76-82. § alapján.
- [46] Ilyen lehet pl. büntető eljárások megkezdése, szülői felügyeleti jog rendezése, házassági bontóper stb.